

بستر سازی ورود ایران به تجارت جهانی گاز

عراقی، مدیرعامل شرکت ملی گاز دولت یازدهم؛ در این سه سال با افزایش ارسال گاز به نیر و گاه‌ها ۱۴ میلیارد دلار صرفه‌جویی کردیم

عطیه‌لیاف/ طی سه سال گذشته تقریباً ۶ روستا در هر روز گازرسانی شد و این سوخت خدادادی هزاران خانه را گرم کرد. اقدامی بی‌سابقه که خواب را از چشمان مدیرعامل شرکت ملی گاز گرفت؛ اما اکنون او خوشحال است که توانسته عدالت در گازرسانی را گسترش و اعتماد جامعه را به دولت جلب کند. حمیدرضا عراقی در این سه سال کاری کرد که در تاریخ ۵۰ ساله این صنعت رخ نمانده بود. به خاطر این حجم از فعالیت‌ها بارها مقامات کشور از جمله رئیس جمهوری و نمایندگان مجلس شورای اسلامی از این شرکت تشکر کردند. گازرسانی به دور افتاده‌ترین روستاهای کشور، افزایش تحویل گاز به نیروگاه‌ها، ایجاد پایداری در شبکه و ورود به تجارت جهانی گاز از این دست اقدامات است که عراقی در گفت‌وگو با ما به بیان جزئیات آن پرداخت. در ادامه گفت‌وگو معوان وزیر نفت در امور گازرسانی را بار و زمانه ایران بخوانید:

مهم‌ترین اقدامی که در یک سال اخیر و به طور کلی از سال ۹۲ تاکنون انجام دادید چه بود؟

کارهای فوق‌العاده مهمی در دولت یازدهم انجام شد. از دیدگاه من مهم‌ترین اقدام شرکت ملی گاز در دولت یازدهم جلب اطمینان و اعتماد جامعه به عملکرد شرکت ملی گاز بود. همین که در این دولت مشکلی در گازرسانی رخ نداد، باعث شد تا مردم احساس امنیت و به دولت اعتماد کنند. البته در بابل و آمل آن هم به خاطر غیرمترقبه بودن کاهش دمای هوا در آذرماه امسال کمتر از یک روز گاز قطع شد. به جز این مورد که حتی باغبانان شمال کشور را هم غافلگیر کرد و میوه‌های آنان روی درخت‌ها بیخ زدند، هیچ حادثه دیگری رخ نداد و در این دولت گاز مصرفی مشتریان به صورت پایدار تأمین شد. این اتفاق در تاریخ ۵۰ ساله شرکت ملی گاز بی‌سابقه بود. اینکه زمستان شود اما حتی یک بار گاز استان‌هایی نظیر کردستان و کرمانشاه قطع نشود.

ما در این سه سال سعی کردیم که پایداری شبکه، ایستگاه‌های تقویت فشار و پالایشگاه‌ها را ارتقا ببخشیم و تاب‌آوری شبکه را تا جای ممکن بالا ببریم، تا گاز به تمام نقاط کشور برسد. هر سال وضع گازرسانی بهتر از سال قبل شد و حتی امسال ملاحظه کردیم که با وجود قطع گاز وارداتی از ترکمنستان هیچ مشکلی در کشور رخ نداد. آن هم در شرایطی که سرمایه‌های زمستان امسال بی‌سابقه بود.

گازرسانی به نیروگاه‌ها

در زمستان، یکی از چالش‌های هر سال ایران بوده است. در سه سال اخیر وضعیت این بخش چگونه بود؟

نیروگاه‌های کشور برای آنکه بتوانند برق مورد نیاز مشتریان را تأمین کنند سالانه به ۷۰ میلیارد مترمکعب گاز طبیعی نیاز دارند. اگر این نیاز برآورده نشود نیروگاه‌ها مجبور به استفاده از سوخت جایگزین هستند. طی سال‌های گذشته نیز با افزایش مصرف گاز بخش خانگی در زمستان، نیروگاه‌ها بیشتر سوخت دوم استفاده می‌کردند. سال ۹۲ به نیروگاه‌های کشور ۳۵ میلیارد مترمکعب گاز طبیعی تحویل داده شد که معنای آن استفاده از ۳۵ میلیارد مترمکعب سوخت مایع در سال ۹۲ است. سال ۹۳ شرایط بهبود یافت و میزان مصرف گاز نیروگاه‌ها به ۵۰ میلیارد مترمکعب رسید. اما روند گازرسانی به نیروگاه‌ها در سال بعد نیز با افزایش برداشت گاز از میدان پارس جنوبی بهبود یافت؛ به طوری که سال ۹۴ حدود ۵۷ میلیارد مترمکعب گاز به نیروگاه‌ها ارسال شد. امسال نیز این رقم به بالاتر از ۶۲ میلیارد مترمکعب رسید. یعنی با افزایش تولید و پالایش گاز در این دولت، حجم گاز بیشتری در شبکه وجود داشت و فقط ۷ الی ۸ میلیارد مترمکعب سوخت مایع به نیروگاه‌ها داده شد. پیش‌بینی می‌کنیم که با اقدامات در حال اجرا سال آینده این رقم باز هم بهبود یابد. بنابراین افزایش گازرسانی به نیروگاه‌ها و جلوگیری از سوختن سوخت‌های میان‌تقطیری دستاورد دیگر دولت یازدهم است.

این موضوع از چه نظر اهمیت دارد؟

به دو دلیل مهم است. یکی آنکه ایران در سایه افزایش

برساند، اما در طی دولت دهم با وجود سرمایه‌گذاری هنگفتی که انجام گرفت، هیچ فازی به بهره‌برداری نرسید. در آن دولت سوءمدیریت در یک میدان مشترک و مهم به حدی بود که در اوج تحریم چندین فاز را به عنوان فازهای ۳۵ ماهه تعریف کرده بودند و عقیده داشتند که تمام این فازها باید همزمان و پس از ۳۵ ماه وارد مدار شود. اما پول و بیمه‌انکار زبردست وجود نداشت که بتواند فازهای باقی‌مانده را طی ۳۵ ماه همزمان وارد مدار تولید کند. این اتفاق افتاد و ۳۵ ماه از خردادماه سال ۸۹ گذشت اما این فازها به تولید نرسید. در نهایت دولت یازدهم روی کار آمد و با سیاست‌هایی که در پیش گرفت، توانست فازهای ۱۲، ۱۵ و ۱۶ را به طور رسمی افتتاح و فازهای ۱۷، ۱۸، ۱۹، ۲۰، ۲۱ و ۲۲ را نیز تا حد زیادی تکمیل کند.

میدان گازی پارس جنوبی، بزرگترین میدان گازی جهان است که در خلیج فارس و در آبهای سرزمینی ایران و قطر قرار دارد. این میدان بین ایران و قطر مشترک است و در کشور قطر، میدان گازی گنبد شمالی نام دارد. این ویژگی مخزن گازی پارس جنوبی یعنی مشترک بودن آن میان دو کشور سال‌هاست که شرایط رقابتی در برداشت از منابع هیدروکربنی این میدان رقم زده که در این رقابت

میزان تولید هر فاز استاندارد (روزانه)	محصول
۲۵ میلیون متر مکعب	گاز طبیعی
۴۰ هزار بشکه	میعانات گازی
۲۰۰ تن	گوگرد

تاکنون قطر پیروز میدان بوده است. قطر طرح توسعه این میدان را زمانی آغاز کرد که ایران مشغول جنگ تحمیلی عراق بود. آن زمان ایران حتی به توسعه پارس جنوبی فکر هم نمی‌کرد، چرا که وقت و پول توسعه این میدان را نداشت. روزها با سرعت سپری شد تا آنکه در دولت هفتم بیژن زنگنه وزیر نفت ایران شد. او که از اهمیت توسعه این میدان خبر داشت، طرح توسعه آن را پایه‌ریزی کرد. اما در حالی که ایران تازه وارد میدان شده بود، قطر طرح توسعه‌اش را تقریباً تمام کرده بود و با تمام توانش به برداشت گاز از این میدان مشترک می‌پرداخت. متأسفانه شیب این میدان هم به سمت کشور قطر است و هر روز وقت‌کشی در توسعه این میدان منافع ایران را بیشتر تهدید می‌کرد.

مجری میدان مشترک پارس جنوبی در این باره اظهار کرد: هر فاز استاندارد پارس جنوبی با قیمت‌های کنونی هر روز حدود ۲۰۵ میلیون دلار عایدی دارد. لذا در ساده‌ترین حالت عدم النفع مادر هر روز برابر با ۲۰۵ میلیون دلار است.

البته با برنامه‌ریزی‌های انجام شده از فروردین سال ۹۶ تولید روزانه ایران با قطر برابر خواهد شد. هر چند که تولید جمعی قطر بیشتر از ایران است. مشکین فام می‌گوید: «تولید قطر حدود ۶۰۰ میلیون مترمکعب در هر روز است. ما در انتهای سال ۹۵ به این رقم دست خواهیم یافت و در مجموع دولت یازدهم به حجم برداشت گاز از این میدان ۳۰۰ میلیون مترمکعب اضافه خواهد کرد.»

سال ۹۵ اسفند ماه در پارس جنوبی بود. به طوری که نصب سکوی‌های ۲۰، ۱۸B، ۱۹B و ۱۷B طی یک سال کار بسیار بزرگی محسوب می‌شود.

مدیرعامل شرکت نفت و گاز پارس در این زمینه اظهار کرد: در نظر بگیرید که هر سکوی پارس جنوبی به طور متوسط گاز یک استان را می‌تواند تأمین کند. بنابراین گاز بزرگی در مسیر توسعه پارس جنوبی و تأمین گاز مصرفی کشور برداشته شد.

همزمان با توسعه پارس جنوبی در سه سال اخیر برای گاز تولیدی از این میدان طرح‌های گازرسانی به شهرها و روستاهای کشور در دستور کار قرار گرفت تا گاز برداشت شده از این میدان پاسخگوی نیاز کشور باشد.

بیژن زنگنه وزیر نفت بارها تأکید کرده است که پرونده توسعه اولیه پارس جنوبی بدون در نظر گرفتن فاز ۱۱ در سال ۹۷ بسته خواهد شد. اما با توجه به افت فشار گاز در این میدان مرحله جدیدی از توسعه در آن اجرا می‌شود که به آن فشارافزایی گفته می‌شود. فاز ۱۱ از آنکه اخیراً توسعه آن به توتال فرانسه سپرده شد نخستین فازی است که به این امکان مجهز خواهد شد. کاهش فشار وارده به مخزن و افزایش فشار برداشت گاز نیز منبذ میلیاردی دلار سرمایه و تکنولوژی‌های روز است که در ایران وجود ندارد. اما قرار است بعد از تجربه فاز ۱۱ و انتقال تکنولوژی طرح از شرکت توتال به شریک ایرانی آن یعنی «پتروپارس» این کار بدون نیاز به شرکت‌های خارجی در فازهای ۲۴ گانه پارس جنوبی اجرایی شود.

تولید گاز و کاهش مصرف سوخت مایع توانست از واردکننده فرآورده‌های نفتی به صادرکننده تبدیل شود و این سوخت گران را کمتری بسوزانند. دولت یازدهم تاکنون توانسته است با افزایش ارسال گاز به نیروگاه‌ها ۱۴ میلیارد دلار صرفه‌جویی کند. دوم آنکه آلودگی ناشی از مصرف سوخت مایع را کاهش دهد. مسأله‌ای که تبدیل به یک تعهد جهانی شده و برای سلامت جامعه بسیار مهم است.

نمایندگان مجلس شورای اسلامی در سه سال اخیر بارها بابت رویکرد و عملکرد دولت در امر گازرسانی تشکر کردند. آیا در گذشته این کار انجام نمی‌شد؟

بله اما نه به این گستردگی. کاری نظیری که در این دولت انجام شد توجه به عدالت اجتماعی در زمینه برخورداری از نعمت گاز بود. ما با گازرسانی به روستاها توانستیم به برقراری توازن کمک کنیم. تاکنون به بیش از ۸ هزار روستا گازرسانی شده و تا پایان دولت این رقم به ۱۰ تا ۱۱ هزار روستا خواهد رسید که در تاریخ این صنعت بی‌سابقه است. آن هم گازرسانی به روستاهای صعب‌العبور و در فواصل دورتر از خط لوله‌های اصلی.

دیگر ویژگی ممتاز دولت یازدهم گازرسانی به زاهدان است. در چند دولت بحث گازرسانی به سیستان و بلوچستان مطرح بود اما هیچ‌گاه عملی نشد تا آنکه آقای روحانی عزم خود برای اجرای پروژه گازرسانی به سیستان و بلوچستان را نشان داد و ما با دیدن جدیت رئیس جمهوری برای تحقق این امر تلاش کردیم و این آرزوی دیرینه

در آخرین ماه سال ۱۳۹۵ محقق شد. این پروژه بسیار دشوار بود. کشیدن ۳ تا ۳ هزار کیلومتر خطوط لوله از عسلویه تا زاهدان کار آسانی نبود که انجام شد.

قرار بود دولت یازدهم نقطه عطف تاریخ صنعت گاز شود. به این ترتیب که پرونده گازرسانی را ببندد و وارد بحث‌های کیفی و هم‌منظور صادرات گاز شود. آیا این هدف که طرح آن نیز خودتان بودید، محقق شد؟

بحث سوآپ گازی در این دولت برای نخستین بار مطرح شد و سوآپ گاز را با ترکمنستان و آذربایجان بالاخره شروع کردیم. صادرات گاز به عراق نیز در این دولت کلید خورد. مذاکرات زیادی برای صادرات گاز به کشورهای همجوار نظیر عمان شروع کردیم که پیشرفت خوبی نیز دارد. صادرات گاز را از طریق خط لوله، CNG و LNG در دستور کار قرار دادیم و به این ترتیب ما توانستیم مقدمه ورود ایران به تجارت جهانی گاز را فراهم کنیم. از طرف دیگر بهینه‌سازی مصرف گاز و صرفه‌جویی را شروع کردیم. اکنون فکرمی‌کنم که اگر چه هنوز دولت یازدهم تمام نشده اما ما به رسالت تعریف شده برای شرکت ملی گاز در این دولت دست یافتیم.

به نظر شما مأموریت دولت بعد در شرکت ملی گاز چه باید باشد؟

بهینه‌سازی مصرف سوخت را دولت دوازدهم باید در کنار توسعه تجارت جهانی گاز و ارتقای کیفیت خدمات دنبال کند. فکرمی‌کنم مهم‌ترین مأموریت شرکت ملی گاز دولت دوازدهم همین مدیریت مصرف باشد. مردم و دولت باید عزم خود را جزم کنند تا سوخت گاز به صورت پایدار و بهینه تأمین و مصرف شود.

